

Štev. 3.

V Ljubljani, dne 5. marca 1914.

Leto VI.

Verske razmere v ogrski pusti.

Mnogo lepega ima naša domovina, s čimur se lahko ponaša tudi pred drugimi deželami. Toda najlepše je gotovo za katoliškega Slovence, da imamo skoro v vsaki večji dolini in po mnogih visokih gorah mične cerkvice, ki pričajo o globoki vernosti našega ljudstva. Te cerkve, zidane od naših revnih očetov, prepletajo kakor dragi biseri našo deželo. Saj so to kraji, iz katerih se izliva vedno na novo luč svete vere in milost ter moč sv. zakramentov v duše in srca vernikov.

Kadar pride sv. Gospodov dan, vse hiti iz visokih hribov, iz daljnih dolin, staro in mlado, v cerkev k službi božji, kjer se Bog za naše grehe daruje in se razlaga v pridigi sv. božja beseda. Le največji divjaki v fari, in teh v dobrih župnijah ni toliko, kolikor je prstov na eni roki, zanemarjajo nedeljsko službo božjo. Seveda ni ta služba božja kaka suha maša, kakor jo po mestih vjamejo kristjani, ki so že vse drugo izgubili, ampak cela služba božja s pridigo in pobožno udeležbo. Tako se dela vedno tesnejša vez med Bogom in našim pobožnim kmečkim ljudstvom.

Povsod pa niso tako srečni. Na Ogrskem se bahajo, da imajo Marijino kraljestvo, naš cesar se imenuje zaradi Ogrske apostolski kralj. Vendar je tam zaradi službe božje zelo slabo. Doli na jugu blizu srbske meje je med rekama Donavo in Tiso rodovitna ravnina, nekdaš morje, zdaj rodovito polje, kjer ni nad 50 ur daleč nobenega hriba in skoro nobenega drevesa. Tam stanejo Mažari pomešani s Srbi in Nemci. Kmetje imajo 50 do 300 oralov najlepšega polja. Nekateri gospodarji imajo do 30 poslov. To so pravi magnati, ki pozimi žive v bližnjem mestu, le spomladi do jeseni so vedno na svojem posestvu. Posamezna gospodarstva so na-

vadno okoli pol ure od drugih oddaljena (2 do 3 km). V tem od Boga tako blagoslovljenem kraju, kjer za polje skoro nikdar gnoja ni treba, živi do 2½ milijona katoličanov, ki malo vedo o veri in cerkvi. V celi Evropi ni nikjer bolj zanemarjenih vernikov, kakor so ti ubogi ljudje. Stotisočem ni mogoče v nedeljo k službi božji.

Velike vasi, katerim pravijo mesta, imajo župnijo, kjer deluje nekaj duhovnikov. Okoli teh mest je 5 do 10 ur daleč samo polje, kjer so raztresene kmečke hiše — tanje jim pravijo, kjer navadno ni ne cerkve, ne kapele, ne križa.

V fari Kečkemet je 52.000 katolikov. 24.000 jih živi v mestu, 28.000 na pusti, kakor se imenuje ona nepregledna ravnina, na 165.000 oralih zemlje. Šest ur je daleč od farne cerkve do konca župnije in vendar ima fara le pet duhovnikov. Na vsem prostoru zunaj mesta ni niti enega duhovnika in le dve mali kapelici. Če pride kako obhajilo na tajo, povedo ljudje vselej, da je še zelo blizu, če je 12 km (dve uri in pol) daleč. »Duhovni oče, saj je čisto blizu!«

Bolnike ne morejo prevideti na zadnjo uro. Preveč jih je in predaleč so. Skoro vsaki dan pripeljejo v mesto k fari umirajoče po osem ur daleč. Ženin je prišel k izpraševanju za zakon in se malo zamudil. »Oče, šest ur daleč sem peš prišel.« Mesto Kečkemet da na leto 270.000 K za šole, vendar 2000 otrok ne obiskuje nobene šole. Ob nedeljah pride od 52.000 vernikov le 6000 do 7000 ljudi k službi božji, torej še iz mesta malo, iz dežele pa prav ni.

Druge župnije imajo 10—20.000 vernikov. 2—3 duhovnike na prostoru do 100.000 oralov. Pri fari pravijo, da še gre, čeprav niti četrti del faranov k maši ne hodi, le pri podružnicah je križ. Tam ne poznajo naših podružnic, odkoder gre vse k službi božji v farno cerkev. Ljudje na ogrskih podružnicah imajo male kapele in tam parkrat na leto sv. mašo. Druge službe božje ne poznajo. V fari Kiskunmajsa je podružni-

ca Pusta-Merges, ki šteje 2500 ljudi. Na Pusta-Merges imajo dvakrat na leto sv. mašo, duhovnik ima do tja z vozom 9 ur. Otroci se večkrat krstijo šele v četrtem letu. Več sto otrok umrje brez sv. krsta. Odraščeni fantje, stari 16—18 let ne znajo križa napraviti, ne »Oče naš« moliti. Umirajočo staro ženo je prišel duhovnik obhajati. Na vsak način je hotela sv. hostijo z rokami prijeti. Prav s težavo jo je mašnik podučil. Zakaj ta nevednost? Katoličanka ni bila reva še nikdar pri sv. obhajilu. — Spoved opravijo navadno v prodajalni, ker v kapelici ni prostora.

Na praznik sv. Rešnjega telesa so si fantje izrezali leseno monštranco in dejali notri kos belega papirja. 200 do 300 ljudi je z navdušenjem pelo: »To je naša najvišja sreča.« Tako praznujejo ti ubogi reveži na pusti lepi praznik brez cerkve in duhovnika.

V Čongrad-Čani se je vpisala stara ženica v bratovščino sv. R. Telesa. Župnik jo je vprašal, kje bo uro molila. »Pri Arpad-ovem spomeniku,« odgovori starica, ki ni še vedela, kje Jezus prebiva. Arpada imajo Mažari za svojega prvega kralja, ki jih je pripeljal v današnjo Ogrsko.

Na tisoče ljudi živi na pusti, ki še nikdar niso videli katoliške cerkve ali katoliškega duhovnika. Katoliški starši dajo večkrat svoje otroke protestantskim pastorm krstiti. Umrle katoličane pokopujejo kmečke žene. Mnogo je velikih občin, kjer pokopljejo 60—70% vseh mrličev učitelji ali protestanti. — Človek bi skoro ne verjel, da je kaj takega mogoče v katoliški deželi. In vendar je vse to pripovedoval lani na ogrskem katoliškem shodu župnik v Kečkemetu Štefan Reveš sam. Pozabiti ne smemo, da so ti kraji zdihovali skoro 200 let pod turškim jarmom. Turki so podrl stare cerkve in uničili cveteče versko življenje, ki je bilo nekdaš v teh krajih. Ko so bili Turki premagani, ni bilo nikogar, ki bi skrbel za zapuščeno ljudstvo. — Saj se na Ogrskem večkrat

primeri, da ne razume ne župnik ne kaplan jezika ljudstva, ker pošljejo Mažare v duhovniške službe k drugim narodom. Ob slovenski meji je bil pred leti župnik, ki ni razumel niti besedice našega jezika. Kaplan je mogel umirajoče le z znamenji spovedati, drugi pa sploh k spovedi niso mogli. Na tisoče slovaških in rumunskih otrok se mora učiti mažarski katekizem, ko mažarščine ne zna prav nič.

Med samimi Mažari je danes hujša verska nevednost, kakor v sredi Afrike. Kako srečni smo mi Slovenci, ko nam povsod prijazno sije luč sv. vere in se povsod obilno lomi kruh božje besede. — Tudi pri nas so mnogi nasprotni cerkvi. Ko bi pa prišlo za res, bi mnogi izmed njih dali vse za sv. cerkev. Ni posebno veliko duhovnikov med nami, toda zadosti, da vsi, ki so dobre volje, lahko spoznajo, kaj hoče Bog od njih. To je skala prihodnosti našega naroda.

La Ruginosa.

Kjer se more človek kaj naučiti, je dobro. Zadnjič smo gledali delavne Amerikance, kako znajo iz pustega sveta napraviti rodovitno polje. Danes pa pogledimo k našim sosedom na Laško.

Doli na Toskanskem, severno od Rima, je kraj Marema, kjer je navadno precej suše in zelo nezdravo podnebje. V tej pokrajini je veliko posestvo La Ruginosa, ki meri 475 ha. Do leta 1906. je bilo to posestvo popolno zanemarjeno. Deževnica se ni odtekala, svet je postal na nekaterih mestih močviren, drugod sploh zanemarjen, čeprav je bila zemlja dobra. Od vsega sveta je bilo 230 hektarov pašnikov, ki so se dali čez zimo ovčarjem v najem. Za 1 ha so plačali okoli 13 K. To je na Toskanskem lahko, ker nimajo snega. Po leti so nakosili do 6 q mrve na 1 ha. Njiv je bilo 25 ha. Sejali so na isti svet vedno le pšenico in oves. Na 1 ha se je pridelalo 8 q pšenice, torej na 1 mernik posejanja pčle 4 mernike. Gozda in nerodovitnega sveta je bilo 40 ha. Na cellem posestvu so l. 1906. redili 17 konj in 31 govedi. Nekateri parcele so postale zaradi slabega gnojenja popolno nerodovite. Gnoja ni bilo veliko za tako posestvo. Porabili so ga le za pšenično polje. Živina se je celo leto pasla zunaj. Toda ravno s tem se je posestvo končalo, ker ni bilo gnoja. Nekateri kraji so bili pa preveč zagnojeni; tam je rasel le plevel. Vsa živinoreja ni donala skoro nobenega dobička.

Leta 1906. je prevzelo posestvo posebno društvo, ki je hotelo obdelovanje spremeniti. Najprej so napravili parcele po $\frac{1}{2}$ ha, naših 5 mernikov posejanja, zgradili ceste in skopali jarke za odtok vode. Hoteli so najprej pomnožiti pšenični pridelek in deteljo zasejati. Kupili so precej prvo leto 6 vagrov žlindre in potem skoro vsako leto ravno toliko. Na 1 ha so posuli 5—8 q. Za-

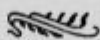
sejali so 100 ha s pšenico in ovsom, 50 ha je bilo pa razoranega sveta, ki je bil namenjen za pšenico v prihodnjem letu. Uspeh umetnih gnojil se je precej pokazal. Poprečno se je pridelalo pšenice na 1 ha po 12 q, na najboljših parcelah do 19 q. Travniki, ki niso bili pognojeni, so dali na 1 ha 5-3 q sena, pognojeni 20 q. Ti prvi poskusi so jih spodbudili k nadaljnjemu delu. Naselili so l. 1907. na posestvu dve kmečki družini, pozneje pa še 11, da jih je zdaj 13 tam. Vsakemu kmetu so dali 20—30 ha zemlje, na katero so mu pšenico in lucerno nasejali. Po lucerni so pasli celo zimo ovce; niso zapazili, da bi bilo zaradi tega v naslednjem letu manj detelje.

Vsled gnojenja je bilo na prejšnjih pašnikih vedno več trave in sena, po zimski pa pašne. Leta 1906./07. je bilo povprečno na 1 ha 5-3 q mrve, l. 1909./10. pa 29-40 q, torej $5\frac{1}{2}$ krat toliko kot popred. To so dobro vedeli tudi pastirji. Leta 1906. so dali za zimsko pašo 1 ha 13-6 lir, l. 1907. 19-25, l. 1908. 24-05, l. 1910. 33-65. Počasi so zagnojili z navadnim in umetnim gnojem prav vse posestvo.

Odpravili so stare pluge, ki so orali komaj 12 cm globoko ter napravili nove moderne, ki so globoko urezali zemljo. Pridejali so hlevskemu gnoju razen žlindre še žveplenokislega amonijaka ter dosegli pri 1 ha zemlje 21 q najlepše pšenice. Pri nas orjejo mnogi še zdaj le 8—10 cm globoko. Kako bi mogli pri tem upati bogate žetve?

Živine se redi na istem posestvu: 69 volov in krav, 32 telet, 4 konje in 35 prašičev. Živina je zdaj vsa drugačna, kakor je bila v prejšnjih revnih razmerah. — Ista pot napredka je dana tudi našemu kmetu. Na stari način ne gre več. Torej: globoko oranje, gnojnica, umetna gnojila, če tudi precej stanejo, da spravimo iz zemlje vse, kar nam sploh more dati. Slabo obdelovanje je gotovo zguba, dobro in skrbno obdelovanje pa napravi kmetijo res dobičkonosno.

Dohodki na Ruginozi so zdaj desetkrat večji, gospodarji zadovoljni, kmetje in delavci veseli, ker vsi lahko shajajo. Pojdimo po isti poti!

Blagoslov v rastlinstvu.

Kadar se leto nagiba.

Cvetoči majnik spomladi je že davno preminul s svojimi cepi; proč je zlato klasje poletja; trudno visi listje na jesenskem drevju in gozd se oblači v resno haljo slovesa, kajti dan le ta se, oh! nagiba h koncu in bliža se njegov večer.

Pač prinaša jesen v prvem času svojega prihoda obilico jagod in sadja, ki se ga veseli staro in mlado; ponosno tudi gleda kmetič na polne svišle in skrinje in vesel hodeva zjutraj s plugom in brano na prazno strnišče,

da ga „obrne“ za zimski počitek; tudi novo zrnje že zaupava zvesti materi zemlji, skrbeč kot čebelica že za prihodnje leto. Še imata namreč travnik in polje nekaj poletne moči in toplote v svojih žilah; modrina nebes je neskalsjena in dan za dnevom mil in lep. Vendar leži nad naravo in se oglasa v naših srcih nekam otožen duh, kakor bi vsi čutili, da mora iti ta mirni prazniški večer v zaton! Že čez malo dni namreč vejeje ostrejša sape skozi vejevje in stresajo na tla velo listje; tedaj gredo ptice na pot proti jugu in nas pustijo same. Svetloba se poraja zjutraj pozno, traja le malo uric in zgodaj razprostire noč svoja črna krila nad vasjo; goste megle ovirajo pogled v daljavo; solnce se skriva za težkimi oblaki in mrzli nalivi spremljajo s svojim otožnim brundanjem umirajoče rastlinstvo v grob. Tedaj smo priklenjeni v sobo in gledamo skozi okno, kako nevtudno nabijajo težke kaplje ob steklo. In če prinese veter preperel hrusev list na šipo in ga zopet odnese, gledamo za njim, vprašujoč: „Kam, kam gre tvoja pot?“ Tedaj se nam zazdi, da sliši užaljeno srce nežen opomin: „V mir in pokoj skozi dež in vihar!“

Toda še sije solnce na nebu, še dihamo lagodni jesenski zrak, še ni pobrana vsa starina s travnikov in marsikaka cvetka nam hoče delati še kratak čas.

Čemu bi si delali težko srce in se žalostni spominjali časov, ki jih še ni? Pojdimo raje venkaj v jesensko naravo in veselimo se hvaležnega srca zadnjih uric delavnika v naravi. Saj nam ponujajo šopek cvetlic, ki družijo s pomladansko ljubkostjo in poletno žarno lepoto tudi krepko zdravilno moč ter nam kličejo sredi jesenskega slovesa sladko tolažbo: Na svidenje, v igred!

× × ×

Jesenski travniki so ozaljšani z malo cvetlico, ki se s svojo belo nedolžnostjo, z bledovijoličastimi črticami in rumeno-pikčastim grlcem kaj ljubeznjivo dviga izmed temnejšega zelenja trave in daje našim zapuščenim livadam znova skoro pomladanski čar.

Smetlika se zoye mala junačica, ki porašča večkrat tako na gosto cele trate, da izpodrine vsa sočnejša zelišča; zato jo gleda marsikak gospodar bolj po strani, češ, da prežene mali nepripravi vse mleko iz vimena.

In vendar pomeni smetlika s svojim latinsko-grškim imenom Evfrazija (evfrazno — veselim se) veselje; veselo je za oči je smetlika na jesenskem sprehodu, a posebno bolnim očem jo priporoča župnik Kneipp kot uspešno zdravilo. Če te torej bolijo oči, se ti gnojijo in ti slabijo, izmivaj si jih po 3 krat na dan s čajem iz smetlike in po noči si naveži nanje plateno rutico namočeno v istem. Pripravi si iz jeseni nabrane in posušene rastlinice tudi praška, ki ga užij vsak dan za kavino

žličko na mleku, v juhi ali katerikoli jedi.

Izvrstno „Lowerjevo vodo za oči“ si napraviš iz 60 gramov (g) rdeče rožne vode, 4 g alojinega praška, 60 g smetlikinega čaja in 1¼ g svinčenega cukra. Vse se dobro zmeša in pred vsako uporabo tekočino dobro prekompa. Vsak večer si kani po nekoliko kapljic te vode v oči s pomočjo male čedne gobice.

Tudi za želodec je mala rastlina izborna pomočnica. Kot tako se ti izkaže najbolj, ako jo deneš v jabolčni ali drugačni mošt, da povre ž njim vred in piješ prav zmerno čez leto to piččo.

Rastlinica cvete od avgusta naprej; v tem času jo skrbno nabiraj in suši! Saj bo v tolažbo in veselje najdražjemu čutilu telesa — očesu!

Na istih krajih kot smetliko najdeš tudi pogostoma rumeno cvetoči repik, menik ali kilovec (Agri-monia), ki v svojem razcvetju spominja na prvi pogled na papeževo svečo, peresca pa so podobna peteroprstnikom. Stari Grki in Rimljani so ga rabili zoper bolesi v jetrih, zlatice in podobne bolezni. Nabirali so ga med vžarskimi ceremonijami in menili, da ima ta cvetlica zdravilno moč le, ako se je ne dotakne noben nož ali drugačno železno orodje. Mi sicer ne verujemo v čarovno moč nedolžne rastlinice, a ne bo ti škodovalo, če poskušaš moč njenega čaja pri prehlajenju, nahodu, bolečinah v vratu, kadar imaš vse zaslizene prsi i. t. d. Tudi če ti prebavi-la in izločila delajo težkoče, boš morda priznal z marsikakim bolnikom, kako te je olajšal že prvi poskus s tem čajem. Seveda, če hočeš resno uplivati na bolna jetra, obisti in vranca, moraš piti čaj že nekoliko dalje časa.

Medeno deteljo, ki raste najraje na peščenem svetu in ponuja v svojem belem ali rumenem metuljnatem cvetju čebelicam obilo medu, gotovo poznaš. Kot medena rastlina nosi latinsko ime *Melilotus* (mel — med).

Že v starih časih je bila ta detelja v časti kot simbol (znamenje) lepote in zgovornosti; zato so poklanjali zaslužnim ženam večkrat vence iz medene detelje v dar. Če so tu in tam obešali medeno deteljo tudi nad posteljo kot varstvo zoper strahove, je bilo to zaupanje v njeno nadnaravno moč pač brez podlage, a svetujem ti, da deneš te detelje v omaro med obleko, da ti odganja škodljive „duhove“ raznih vešč in pusti še prijeten duh na obleki. Sloviti „melilotni obliž“, ki ga dobiš v lekarni, prežene in zmešča tudi trde otekline; čaj iz medene detelje — 1 do 2 skledici na dan po malem — pa je dobro sredstvo zoper nastopajočo vodenico, kakor tudi za čiščenje jeter, vranca in ledvic.

Cvetlice, ki so deloma še otroci poletja, obenem pa že tudi jeseni, nam olajšujejo slovo od bogatega poletja ter lepšajo zadnje tedne zahajajočega leta.

Med temi visoko cenimo in zato tudi tako imenujemo prelepo tavžentrožo.

Tako so jo spoštovali naši dedje, da so jo cenili kar na 1000 tolarjev. Seveda bi marsikak bolan revež, ki mu pa ne manjka blaga, dal rad še več, ko bi mogel vstati z bolniške postelje. Lepo pa je, da so znali naši očetje v hvaležnosti do Boga, dajati njegovim stvarim tako značilna imena, kot je tavžentroža ali zlati grmiček, materna dušica, očistnik, glistnica in podobna. Četudi je videz kazal bolj ostro in surovo lice, vendar je moralo pluti po žilah naših slovanskih dedov bogato življenje duha in srca!

Bledorožnati grmiček najdeš razven pri nas tudi v Mali Aziji in severni Afriki, kjer cvete od julija do oktobra. Morda si že opazil, da ima odprta prijazna cvetna očesca le ob solčnih dopoldnevih, popoldne pa jih zatisne, zadremlje; če je pa vreme deževno, potem sploh ne privzdigne svojih trepalnic in vek, cvet ostane zaprt.

Mična pravljica pripoveduje, da je ležal v sobi bolan mož brez upanja na zdravlje. Ker so zdravniki obupali nad njim, se obrne za pomoč k Bogu in ga prosi pomoči. Obenem obljubi tisoč cekinov za uboge, ako ozdravi. Nenadoma se zasveti nad posteljo in angelj se mu prikaže v nebeškem žaru rekoč: „Ne boj se! Bog je uslišal tvojo prošnjo. Ozdravel boš, če boš rabil zelišče, ki ti ga prinašam in ki je bilo doslej prezirano in zaničevano. Drži pa tudi besedo, ki si jo dal ubogim!“ Angelj zgine; bolnik pa začne rabiti zdravilo in kmalu je bil na zdravih nogah; tudi ubožcem je izpolnil obljubo. Od tedaj se imenuje cvetlica tavžentroža. Bila je svoje dni v taki časti, da jo je vsakdo poljubil, ki jo je ugledal prvič v letu, jezdec pa je moral razjahati in si pripeti šopek za klobuk.

Četudi je izgubil zlati grmiček nekdanji sijaj, pa vendar ni zgubil svoje zdravilne moči. Njegov čaj ti okrepiča želodec, odvaža vetrove, odpravi pekočo gorečico, zboljša prebavo in pospeši tek. Ker čisti jetra in ledvice, zato je priporočati slabokrvnim osebam, ki jim zabrani ali pozdravi lišaj na koži, izpuščaje in drugo nesnago.

Pri mrzlici priporočajo čaj iz tavžentrože in komilic, vsake pol (4 do 5 g na ¼ l vode). Če čutiš okoli želodca čuden mrz, pij čaj, napravljen iz 30 delov tavžentrože, 10 delov pelina, 10 delov poprove mete in 5 delov baldrijana.

Če boli želodec, se dela v njem preveč kisline, peče gorečica, ni boljšega čaja od tega. Recept, ki gotovo pomaga, se glasi: 4 dni prav zmerno jej, pij le čaj od tavžentrože, 3 do 4 krat na dan po eno kupico! Meni in marsikakemu znancu je pomagalo to že hitro in trajno.

Včasih so rabili tavžentrožo celo pivovarnarji, da so dajali pivu še več grenkobe. Grenka, zelo grenka je naša

zala tavžentroža, a zato ne manj zdravilna! Tako je večkrat tudi z resnico, ki bode v oči in katere simbol je tavžentroža. Očka Kneipp še pristavlja: „Ime rastline kaže na visoko vsoto, pomoč pa daje vsakemu zastoj.“

Nespametno ljudstvo, ki je imelo premalo žive vere, je preganjalo svoje dni hudobca na razne načine. Med rastlinami so veljale kot braniteljice proti vražji moči zlasti tri: majaron, belo vresje in pa šentjanževa roža ali krčno zelje. Mi pa dobro vemo, da je treba za zmagovalen boj proti staremu sovražniku izza dnov paradiža treh drugih zeljc, ki nosijo ime: zveste vere, trdnega upanja in ljubezni, ki pre-stane vsako poskušnjo.

Gotovo si radoveden, dragi moj, kako je prišla šentjanževa roža do svoje imenitne vloge? Naj ti povem!

Ko je padla glava svetega predhodnika Zveličarjevega kot žrtev maščevanja nesramne Herodijade in so ji jo prinesli v skledi pokazat, je prebodla zlovestna ženska v satanskem sovraštvo z zlato iglo jezik, ki je tolikokrat z vso prostodušnostjo grajal njene hudobije. A glej! Iz rdečega uda brizgne kri, ki pade na zemljo in iz kapljic zraste cvetlica, ki raste v večni spomin na ono zlodejstvo in v vedno svarilo pred hudobijo, povsodi, v grmovju in na travnikih, na gričih in ob potu. Rastlina, ki je prirasla iz tako svete krvi, more roditi le zdravje in blagoslov človeštvu. Da, tekoma stoletij so si pripovedovali ljudje celo to čudo, da po žilah cvetlice ne teče navaden sok, ampak kri sv. Krstnika; in res se ti pordečijo prsti, če zmanesh cvetja v roki. Dne 24. junija še danes radi obešamo šentjanževo rožo na okna, četudi ne pričakujemo varstva od cvetke same, pač pa od zaupne priprošnje one-ga, čegar ime nosi.

Vraža je pripisovala rastlini včasih celo moč, da zavaruje človeka, ki jo ima pri sebi, proti krogli in bodalu, da mu pridobi ljubezen in prijateljstvo drugih — same lepe lastnosti šentjanževe rože!

To pa, šepčeč nam pravljicar dalje, ni bilo všeč satanu, ki hoče le hudo na zemlji. Zato je nekoč prebodel vse liste šentjanževe rože s tisoč iglami. Pa ukončati je ni mogel, ker je bila pod božjim varstvom. In zato nas še danes razveseljuje s svojim rumenim cvetjem, ki imajo po pet venčnih listkov, spominjajoč nas peterih ran Gospodovih. Ako držiš zelen listič te rastline proti svetlobi, opaziš v njem vse polno prozornih luknjic, ki jih bajka prilastuje škratovim iglam, v resnici pa so nedolžne oljne žlezice, ki kažejo pod drobnogledom krasno podobno; na robu pa imajo listi črne pikice. Cvetlica ima prijetno aromatičen vonj, okus pa grenak.

Ljubi Bog jo je ustvaril v prvi vrsti kot zdravilo zoper razne jeterne bolezni. Če torej bolehaš na tem organu, rabi stanovitno čaj krčnega zeljca.

Pa tudi pri zasliženih prsih, če te tišči v želodcu in boli glava vsled tega, boš rabil ta čaj, ki mu prideni še noževo konico alojinega prahu. Ta čaj priporočajo dalje za otroke, ki močijo posteljo, ženskam, ki nimajo v redu svojega časa, kakor tudi bledičastim, slabokrvnim ljudem.

Šentjanžve rože je več vrst, a le zdravilne vrste imajo „kri“ v sebi. Cvetlice, ki rasto po hribovskih pašnikih in po planinah, so sicer najmanjše po postavi, a zato najboljše in imajo najtemnejšo kri. Če gre od človeka rdeča voda, naj pije vsako uro požirek čaja od te rože.

Posebno slovi olje šentjanžve rože. Če ga hočeš imeti, — in zelo ga priporočam za domačo tvojo lekarno! — stori takole: Vzeml par perišč njegovega rumenega cvetja, ga raztolci, da pokaže „kri“ in deni v dobro laško olje. Steklenico postavi za deset dni na sonce, da pordeči. Zdaj vzemi zopet svežega cvetja, ga zmečkaj in deni v ravno to olje, ki ga postavi še za deset dni na sonce. Tako ponavljaj tri ali štirikrat, da bo olje temnordeče!

To olje ti bo krasno služilo: vtolaj vse notranje in zunanje opekline pri ljudeh in živalih, ozdravi snetljiva mesta na koži; če se opečeš ali opariš, odvzame skoro v trenutku bolečine; pri revmatičnih bolečinah (giht!) si vdrgni tega olja na boleči ud; hitro ozdravi tudi rane, če si se zbodel ali urezal, obdrgnil ali ožulil, od znotraj pa pomiri napenjanje (koliko).

Zares, ne nosi naša prijateljica po krivici svojega imena!

Nočemo se ločiti od svojih zdravilnih znank, da ne bi pozdravili še ene, zastopnice iz bogate družine košaric.

To je vratič, ki spominja po svojih pernatih listih na praprot (zato ji pravi Nemec Ranifarn, to je „praprot ob meji“) po glavičastih rumenih cvetih, ki jih nosi v kobulju, pa bi ga lahko imeli za kamilico, ki je izgubila bele obrobne cvetne lističe.

Ker ohrani cvetje svojo barvo tudi, ko je zvenjeno in posušeno, zato ima latinsko ime Tanacetum (tenax — trdovraten). Veliko je bilo zaupanje, ki so ga imeli v vratič nekdanji Slovenci; listje so rabili v kuhinji, pa tudi barvarji in strojarji so se je posluževali. Ker ima v sebi grenke snovi, eterično olje, čreslovino, soli in jabolčno kislino, zato spada med zdravila, ki delujejo proti mrzlici in glistam. Duha nima posebno prijetnega, okusa pa je prijetno grenkega.

Vratič je dobro zdravilo za slab želodec, za krč v želodcu in črevesu; ker se je še vedno izkazal za dobro sredstvo proti glistam, zato bi ga ne smela pogrešati nobena hiša!

Če imajo otroci gliste, daj jim v prah zdrobljenih cvetnih glavic z medom, predno gredo spat ali zjutraj na tešče in sicer otrokom od 2. do 8. leta po pol do 5 g. Pa tudi čaj priporočam

v ta namen. Pri ponavljajoči se mrzlici je vratič dober pripomoček.

Kot vnanje zdravilo se rabi vratič pri kopelih zoper skrnino in revmatizem, dalje kot sredstvo, ki zabranjuje gnjilobo pri hudih ranah, ki se nočejo celiti in pri oteklinah. Take rane boš z uspehom mazal z vratičevim mazilom, ki si ga napraviš iz vratičevega olja (dobiš ga v apoteki) in masti (n. pr. vazelina).

Cvetje in listje se nabira meseca avgusta in suši najbolje v senci. Živina sicer ne mara za vratič kot krmo; toda v pasji uti prežene vratič bolhe trpinčeni hišnim varuhom in za domačo živino ni vratič nič manj zdravilen nego za njene gospodarje.

Fr. P.

Pitanje v Št. Lorencu.

Lani se je dokončalo v Št. Lorencu veliko pitališče za 300 prašičev. Prvi prašiči so bili notri postavljeni meseca julija lanskega leta. Ker je bil naš edini namen s pitališčem povzdigniti gospodarstvo, imajo tudi drugi gospodarji pravico izvedeti za naše skušnje, ki bodo vstanu prašičerejo po naših krajih prav zelo povzdigniti. Natančne podatke priobčimo pozneje, danes le splošno omenimo najvažnejše nauke za druge prašičerejce.

Svinjaki so tako napravljeni, da ni treba nikdar stelje. Plak v kočih je nagnjen za 7 cm na 1 m. Prašiči navadno niso umazani. To je prav znaten dobiček, ki se v sedanjih časih, ko zaradi večjega števila živine stelje povsod primanjkuje, zelo pozna v gospodarstvu.

Krmi se zdrobljena turščica, malim se da zdrobljen ječmen. Zdrobu se pri- lije voda, poleti mrzla, po zimi topla; pridene se malo ribje moke in ta zmes položi prašičem. Za pijačo dobe na ta drob vodo, zmešano s posnetim mlekom. Nazadnje se jim da nekaj narezane sirove pese. Ribje moke dobi 10—12 prašičev skupaj 1 kg na dan.

»Na ta način se pa mora zguba napraviti«, bo rekel gospodar, ki doma nima dosti žita. — Da se prašič izredi za 1 kg žive teže, nas stane krma od 64—94 vin. povprečno pri vseh prašičih obenem s postrežbo in vsemi drugimi stroški krme. Torej ni zguba pri pitanju, ampak še vedno prav lep dobiček.

Pri pitanju se šele vidi, kaj je pasma in prašič dobrega rodu. Pri nas se krma, ki se trikrat na dan živalim položi, vedno natančno iztehta in zapiše. Tudi prašiči se vedno tehtajo. Tako vemo vedno, če se nam izplača, ali gremo gori ali doli. Tehtnica pokaže, kdaj se prašiči najbolj redijo, kateri najbolj krmo izrabijo. Pokazal se je torej na tehtnici razloček med dobrimi prašiči in slabimi. Imeli smo živali, ki so tehtale pri 6 mesecih 107 kg, pri 8 mesecih čez 160 kg. Povprečno imajo z dopolnjenim sedmim mesecem okoli 100 kg, najboljši do 140 kg, slabi tudi le 40—50 kg.

Imeli so isto krmo, katere so boljši res malo več zavžili, toda nazadnje so dobri prašiči vredni trikrat toliko, kakor slabi. — Zlasti pri prašičih ni dobra plemena žival nikoli preplačana.

Prašiči se ne rede vedno jednako. — Če se jim da iz mladega dobra krma, rastejo najbolj od 4—6 meseca. Takrat je tako, kakor bi meso nanje metal. Do končnega sedmega meseca gre še prav dobro, pozneje pa vedno manj. V tem se vidi, kako nespametno delajo gospodinjice, ki začetkom plemene prašiče stradajo, pozneje jih pa pitajo z žitom, da so stari poldrugo leto, do prihodnje jeseni, in imajo okoli 200 kg. To se pravi denar proč metati. Treba je pri dobrem gospodarstvu vedno računati in tehtati; toliko je vredna krma, toliko delo, toliko se pa priredi. Priti moramo do tega, da bo vsak pameten gospodar imel doma tehtnico in vedno sam opazoval, tehtal, računal in zapisoval svoje uspehe. Kaj pomaga samo vzdihovanje, da pri gospodarstvu ni dobička. Rano moraš poiskati in jo ozdraviti. — Pri tem pa zopet povdarjam, dajte prašičem z mladega, precej, ko so odstavljani, več žita. Najboljša sorta nič ne pomaga, če žival ne dobi zadosti hrane.

Precej se pozna pri pitanju tudi letni čas. Ob mrzlih in hladnih dneh ni nikdar posebnega uspeha. Prašiče zebe, nekaj krme porabijo za toplino. Zapazili nismo, da bi poletna vročina na pitanje slabo vplivala. Celu poletje so se prašiči najboljše redili. — Navadnih mrz prašiči lahko prenašajo. Veliko krme se pri nas zapravi, ko se močno le v najhujši zimi pita. — Res je, da popred nj dosti koruze, toda imaš ječmen, oves in krompir. Avgust, september in oktober so zelo ugodni za pitanje. Tudi večletna skušnja uči, da so prašiči od avgusta do oktobra navadno najdražji. Novembra začno tiščati kajzarji, decembra gruntarji, cena pade, da navadno gospodar manj dobi, kakor če bi jih že davno popred prodal. Saj je bilo že zadnjič dokazano, da bodo debeli prašiči imeli vedno manj vrednosti.

Opazili smo tudi, kako vpliva zrak in prosto letanje na razvoj mesa. Če so prašiči iz mladega večino dneva zunaj, potem premalo mirujejo in se slabo redijo. Naše gospodinjice imajo čisto prav, ko imajo samo le one prašiče za dobre, ki radi ležijo.

Nasprotno je pa zelo slabo, če prašiči ne pridejo nikdar ven. Sam sem tehtal 5 prašičev, ki niso bili 6 dni nič zunaj. Izredili so se v tem času za 18 kg. Naslednjih 5 dni so šli vsak dan ven, so se pa izredili za 19 kg. Tudi pitani naj se vedno spuščajo na prosto. Če žival malo poskoči in se vedno dobro spre- hodi, se kri boljše pretaka, vse se iztegne in poživl. Krma se veliko boljše porabi. — Človeku tudi ni dobro, če je vedno zaprt. Tudi v tem bo treba pri nas še velike premembe.

Mnogi gospodarji menijo, da prašič, ki se je navadil dobre žitne krme, ne mara več navadne kuhe. To je zmotno. Če je žival od začetka dobro krmljena, se dobro razvije in vse rada uživa.

Dali smo več živali iz pitališča ljudem v okolici za plemo. Prav povsod so z njimi zadovoljni. En dan ali dva se pač pozna, da ni krme vajena, potem pa vse še rajše žre. Dobra in pravilna krma stori, da se vsi udje sorazmerno razvijajo. Zdrava žival pa vedno rada je.

Največ se nam je izredil posamezni prašič za 1,3 kg na dan. Čez 1 kg prireje smo pa večkrat imeli. To zopet dokazuje veliko važnost dobre pasme.

Razen dobre krme in skrbne postrežbe je prireja pri prašičih največ odvisna od pasme. Kdor ima dobre plemenske živali, bo gotovo tudi precej priredil. Dobri gospodarji niso varčevali za denar pri nakupu mrjascev, ker vedo, da se ta denar kmalu povrne. Pri nas v Št. Lorencu imamo prav lepe živali. Pri starosti desetih tednov so imeli posamezni čez 40 kg, pri šestih mesecih 107 kg. Pri takih prašičih je mogoče kaj prirediti.

Da se tudi drugod opomorejo z res lepimi živalmi, je mlekarna izredila več najlepših mrjaščikov za plemo in jih oddaja zdaj po 1 K 60 do 1 K 80 h 1 kg žive teže. Kdor jih želi dobiti, naj se obrne na načelstvo mlekarne v Št. Lorencu. Spomladi se bo dobilo tudi tukaj nekaj lepih svinj.

Tržni pregled.

Denar je zopet prišel na dan. Lani ob tem času je bila najhujša denarna kriza, gotovina se je dobila le proti visokim obrestim 6 do 10%. Zdaj imajo banke zopet milijarde na razpolago. Obrestna mera je šla nazaj. Naša avstro-ogrska banka računa zdaj 4½ odstotkov, lani 6 odstotkov. Drugod so še na boljšem. V Berlinu je bančna obrestna mera 4 odstotke, v Parizu 3½, v Londonu le 3 odstotke. V zadnjem mestu je zasebni diskont 2¼ odstotka. Tudi v naših krajih se razmere prav znatno boljšajo.

V Avstriji imamo zelo drag sladkor. Pri odjemu celega vagona stane 400 kg 77 K. Ker imajo tovarne kartel, lahko omejijo izdelavo sladkorja, kakor hočejo. Leta 1912 je bila za peso bolj slaba letina. V naši državi se je pridelalo v istem letu za tovarne 12.731 milijonov kg sladkorne pese in se je napravilo iz tega 1902 milijonov kg sladkorja. Ker nismo mogli vse množine drago prodati, so tovarnarji lani omejili pridelavo pese, čeprav je bila letina veliko boljša. Torej lani so kupile tovarne 10.998 milijonov kg pese in napravili 1688 kg sladkorja. Za 100 kg sladkorja se porabi navadno 5 do 6 q sladkorne pese. Pesa torej stane tovarnarja za 1 kg sladkorja okoli 15 do 16 h, davka je 38 h za 1 kg, nekaj je delo, drugo pa dobiček.

Nekaterim se je zdelo, da dajo tovarnarji iz posebne dobrote pesno seme zastonj. Toda pri sladkornih magnatih ni posebne ljubezni do kmetov. Dajo sami seme, da sejejo kmetje peso, ki

ima malo pese, pa veliko sladkorja, pri čemur je seveda tovarnarjev dobiček večji. Na Nemškem se je lani napravilo sladkorja 2647 milijonov kg, na Francoskem 781, v Belgiji 226, na Ruskem 1724 milijonov kg. Skupno se je napravilo lani pesnega sladkorja na svetu 8758 milijonov kg, sladkorja iz trsta pa 9857 kg, skupno 18.613 milijonov kg. Ko bi 1 kg veljal le 50 h, bi dali ljudje po celem svetu 9 milijard K vsako leto za sladkor. Koliko tisoč in milijonov damo tudi mi po nepotrebnem za to potrato. Res je sladkor tudi redil, toda vrednost hrane ni v nobeni primeri s ceno. Gospodinje, omejite vživanje kave in čaja!

Pri pridelovanju žita se kaže vedno večja razlika med obrtnimi in kmečkimi deželami. Sama Evropa pridelala dobro polovico vse pšenice na svetu. Lanski pridelek vse pšenice cenijo na 3233 milijonov bušeljnov (vsak bušelj ima 27 kg). Od te množine se je pridelalo v Evropi 1657 milj. Pa kaj pomaga ta veliki pridelek, ko hočejo povsod le beli kruh jesti. Pri nas je pridelamo 213 milijonov bušeljnov in izhajamo z njo v navadnih letinah. Največ gre tujega pridelka na Angleško, Nemško, Holandsko in Belgijo.

Nemci pridelajo posebno veliko rži. Lani so je prodali na tuje 2.309.777 q, ki je bila vredna nad 40 milijonov kron. Letos se je februarja res dobro prodala na Rusko, kar je prav čudno, ker Ruska sama veliko žita pridelala. Zadnje dni februarja se je ta uvoz popolno ustavil. Nemški trgovci so nagromadili velike množine rži v pristaniščih. Ker blago ni več šlo, so morali kupljeno rž na nemški trg v zgubo prodati.

Kaj pomaga združenje pri prodaji kmečkih pridelkov, so zopet Amerikanci pokazali. V južnem delu Zedinjenih držav se prideluje veliko riža. Trgovci so kmeta navadno preveč navili in jim prav slabo plačevali riž. Kmetje so osnovali društvo in poslali leta 1912. ves riž ene okolice v Evropo. Imeli so škode 60.000 dolarjev. Tega koraka so se pa meščani in trgovci tako ustrašili, da so kmetje lani ves riž prodali 1 q za 1 dolar dražje kakor poprej, s čimur se jim je škoda prejšnjega leta trikrat povrnila.

Vedno bolj se spoznava, da reja živine z močnimi krmili v preveliki množini živino le uničuje. V okolici mest in tovar. krajev hočejo kmetje in graščaki imeti prav veliko mleka, ker se dobro proda. Molznim kravam, kakor tudi plemenit živini pokladajo veliko močnih krmil. Pokrmijo se tudi vsi ostanki tovarn za špirit, pivo, sladkor in štirko. Na Nemškem porabijo tovarne le krompirja 25 milijonov q. Kje je pa pesa in turšica! Torej vsi ti ostanki se pokrmijo. V planinskih krajih pokupijo ti mestni okoličani najboljše molznice. Kaj, če so precej drage, saj mleko stroške kmalu povrne. Take molznice se krmijo z najmočnejšimi krmili, da gotovo daje prav veliko mleka. S to krmo se vsaka žival kmalu konča in pride v jetiko. Čim bolj se širi pre-

obila raba umetnih krmil in čim več mleka dajo krave, bolj se širi jetika med živino. Severne dežele so grozno okužene. Pri nas za enkrat tega še ni, znamo pa tudi do tega priti. Bolezen se že opaža v ljubljanski okolici. Krave naj bi jedle najprej seno in se pasle zunaj na prostem. Take živali ne bodo zlepa zbolele za jetiko. Znano je tudi, koliko škode je pri nas napravila kužna bolezen na gobcu in parkljih. Živina se je pomehkužila. Na Ruskem imajo tudi to bolezen. Ker je živina bolj utrjena, ne napravi skoro nobene škode; mine v kratkem, kakor kako malo prehlajenje.

Kljub lanski bogati košnji je začelo mnogim gospodarjem zmanjkovati krme. Zdaj vse živino naprej tišči. Cena je padla. Mesarji po mestih pa večinoma še vedno drže prejšnje visoke cene. Dne 23. februarja je bilo na dunajskem trgu 3540 glav govedi. Prodajali so ogrske vole: I.a 88—118, II.a 80—93, III.a 70—82; druge: I.a 104—110, II.a 87—94, III.a 77—88; biki 72—90, krave 70—88. Kupčija z mlečnimi izdelki je slaba. Povsod se pritožujejo, da je preveč blaga.

Cena prašičev je različna. V sredi februarja, ko je bilo vse v balih, so bile cene precej visoke. Zadnji teden so padle za 10 h pri 1 kg. Bati se je, da bodo zaradi velikega števila prašičev cene nizke ostale. Dne 21. februarja je bilo na dunajskem trgu 15.226 prašičev, dne 24. februarja pa 13.245, tekoma enega tedna 28.471. Plačevali so mlade za meso: I.a 129—130, II.a 124—129, III.a 116 do 122. Debele: I.a 132—138, II.a 122 do 131, III.a 112—121.

Žitne cene so se utrdile. Nekaj je k temu pripomogel tudi mraz, nekaj pa slaba letina v Argentini. Od tam so pričakovali velike množine, zdaj nimajo skoro nič na prodaj in še to, kar imajo, je slabo. Sosedna Brazilija je morala pšenico iz Avstralije naročiti. Zdaj so pa Amerikanci in Rusi hitro s cenami poskočili.

Dne 24. februarja so prodajali na Dunaju najboljšo ogrsko pšenico 12 K 95 do 13 K 25, banaško 12 K 65 do 13 K, dom. 11 K do 11 K 75 h. (Seveda vse po 50 kg ena vreča, kakor se sploh žito zdaj računi na borzi.)

Slovaško rž so prodajali na Dunaju po 9 kron 60 do 9 kron 90, domačo po 9 K 40 h do 9 K 70 h; ječmen moravski po 7 K 75 h do 8 K 50 h; ječmen za krmo po 6 K 50 h do 7 K 28 h; oves najboljši po 8 K 65 h do 9 K 15 h, navadni po 7 K 40 h do 8 K 30 h, ogrska in rumunska turšica po 7 K 75 h do 8 K 10 h, proso po 8 K 10 h; krompir po 2 K 50 do 3 K 10 h.

Prav nizke cene imajo zdaj razne tropine. Lanene se prodajajo po 19 K 100 kg. Zdaj je boljše kupiti tropine, kakor seno ali žito za živino. Krmiti se pa ne smejo v preveliki množini.

Seno plačujejo na Dunaju po 8 do 9 K za 100 kg. Povzdignila se je cena tudi svinjski zabeli. Prekajeno slanino prodajajo po 74 K 100 kg, kar ie še vedno zelo po ceni.

Te splošne cene seveda niso v nobeni primeri s cenami, katere morajo plačevati ljudje po mestih v trgovini na drobno. Tu se pa pozna, da jih nekateri trgovci res derejo.

Zganjarji so zelo hudi, ker se je geruš podražil. Mnogi so se zakleli, da ga po tej ceni ne bodo pili. Čemu bi pitali s težko prisluženim denarjem tuje bogatine? Imajo čisto prav! Nobenega žganja, pa bo tudi z nami kmalu boljše.

Gospodarske vesti.

Živinorejski in mlekarški tečaj na Grmu. Deželni odbor priredi za mladeniče iz živinorejskih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v stregbi molzane živine in reji telet, v molži in mlekarških opravilih, zlasti v ravnanju z mlekom in izdelovanju mlečnih izdelkov, praktični živinorejski in mlekarški tečaj na kmetijski šoli na Grmu, ki bo trajal od 1. aprila do 15. julija 1914. Učenci se udeležujejo tudi šolskega pouka o živinoreji in mlekarstvu. V ta tečaj se sprejme šest učencev v starosti od 16 let naprej. Živinorejski in mlekarški učenci dobe brezplačno hrano in stanovanje in v denarju po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu p. Kandija pri Novem mestu do 10. marca 1914.

Praktični gospodarski tečaj na Grmu. Deželni odbor priredi na kmetijski šoli na Grmu poletni tečaj za praktično šolanje kmetijskih mladeničev v raznih delih šolskega gospodarstva. Obenem se imajo ti učenci poučevati tudi v kmetijskem spisju in računstvu. Tečaj traja od 1. aprila do 31. oktobra. V tečaj se sprejme šest učencev v starosti od 16. leta naprej. Gospodarski učenci dobe brezplačno hrano in stanovanje in v denarju po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico iz ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu p. Kandija pri Novem mestu do 10. marca 1914.

Oddaja čistokrvnih plemenskih bikov, kupljenih z državno podporo.

Iz državne redne podpore, potem iz državne podpore, ki odpade na kranjsko deželo za povzdigo živinoreje glasom državnega zakona z dne 30. decembra leta 1909. za letošnje leto, in z deželno podporo se nakupi večje število plemenskih bikov, ki so za zboljševanje govedi na Kranjskem primerne, in sicer:

a) Plemenski biki simodolske pasme (rumenobelo lisasti z belo glavo), ki se oddajo samo v kraje ljubljanske okolice in na Notranjsko, kjer je ta pasma že vpeljana;

b) plemenski biki sivkaste pasme (enobarvni, sivkasti ali rjavkasti), ki se oddajo samo na Dolenjsko in v ostale kraje na Notranjskem, in

c) plemenski biki plingavske pasme (temnordeče lisasti), ki se oddajo samo na Gorenjsko.

Nakup in oddajo teh plemenskih bikov s pomočjo omenjenih podpor izvršita po določenih zakona z dne 30. decembra leta 1909. po medsebojnem dogovoru deželni odbor kranjski in c. kr. kmetijska družba kranjska.

Nakup plemenskih bikov iz redne državne podpore izvrši podpisani glavni odbor. Oddaja plemenskih bikov, nakupljenih iz državne podpore na podlagi zakona z dne 30. decembra 1909 in iz deželne podpore se pa vrši dogovorno z deželnim odborom.

Vsak prosilec naj se zgledi le za bika tiste pasme, ki je dotični pokrajini primerna, oziroma kjer je že vpeljana. V prošnji se mora jasno povedati, za katere pasme plemenske živine prosilec prosi. Na prošnje za živali tistih pasem, ki niso primerne prosilčevi pokrajini, se kratkoma ne bo oziralo. Pri oddaji bikov plemenjakov se bo oziralo tamkaj, kjer so živinorejske zadrage, v prvi vrsti na te, povsod drugje pa pri oddaji plemenskih bikov najprej na prošnje podružnic in županstev in potem šele na zasebnike.

Prošnje je vložiti takoj pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vsak prosilec za plemenskega bika mora v prošnji naznaniti, oziroma se zavezati:

1. da je pripravljen njemu prisojenega bika sprejeti ob pravem času na oni postaji, ki bo določena, in sicer tistega, ki ga določi odbor;

2. da plača ob sprejemu bika polovico nakupnih stroškov, in sicer takoj, kajti na upanje se nobena žival nikomur ne izroči, in

3. da podpiše zavezo pismo, da se zaveže imeti prejetega bika toliko časa, dokler bo za pleme sposoben, najmanj pa dve leti, ravnati z njim po navodilih umne živinoreje in se tozadevno podvreči tudi nadzorstvu deželnega odbora. Kdor se ne drži vseh točk zaveznega pisma, ali komur po njegovi krivdi sprejeta žival pogine ali za pleme nesposobna postane, se zaveže povrniti ostalo polovico kupnine.

Oddajajo se predvsem biki z deželne pristave na Robežu, potem v deželi od domačih živinorejcev kupljeni plemenski biki in končno izvirni plemenski biki, nakupljeni zunaj dežele, v domovini dotičnih pasem. Kdor na vsak način hoče imeti le izvirnega bika, ki je seveda nekaj dražji, naj to v prošnji izrecno pove.

Pripomnja: Oni živinorejci, ki dobe plemenskega bika, kupljenega iz državne ali deželne podpore, morejo (a ne morajo) dobiti za vsak mesec, ki imajo bika čez dve leti, po 10 K nagrade, če imajo bika najmanj štiri mesece čez dve leti za pleme. Tozadevni pogoji se vsakemu prejemniku bika naznanijo in mora vsak lastnik subvencijskega bika, ki ga namerava imeti čez dve leti, svojo namero konci drugega leta druž-

bi naznaniti. Predpogoj je redna voditev po zakonu predpisanega skočnega zapisnika.

V Ljubljani, meseca februarja 1914.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

in razno moderno blago za moške in ženske obleke pošilja po najnižjih cenah
Jugoslovanska razpošiljalna
R. STERMECKI v CELJU št. 305, Stajarska.
 Ilustrovani cenik o več tisoč stvarih se pošlje zastonj. - Pri naročilih iz Amerike treba poslati denar naprej.

V Ameriko in Kanado
 zlozna, cena in varna
vožnja s CUNARD LINE

Bliznji odhod iz domače luke:

Trata: Carpathia 26./2., Saxonia 6./3.; iz Reke Caronia 23./2. 1914.

Iz Liverpoola: Carmania 21./2., 23./5. Lusitania 14./2., 7./3., 28./3., 18./4., 9./5. Campania 14./3., 4./4., 25./4., 30./5. Mauretania 28./2., 21./3., 11./4., 16./5. 1914. 3988

Pojasnila in vožne karte pri **Andreju Odlaseku**, Ljubljana, Slomškova ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega. Cena vožnji: Trst—New-York III. razred za one, ki potujejo v Kanado K 140— in za one v Združene države K 140—, otroci pod 12 let K 70; povsod še 20 K za osebni davek.

Izgotovljene obleke

zimske suknje, pelerine, ženska krila, plišaste in suknene vrhne jopice, okusno izdelane, se dobe po zanesljivi ceni

„Pri Škofu“

Ljubljana, Pred škofijo 3
 (na voglu zraven škofije).

Najdete

tudi vse vrste blaga za moške in ženske obleke, posteljno opravo, koltre, koce, fino belo tkanino itd. Vedno novosti svilnenih, volnenih in plišastih rut.

Izbira velika. Postrežba prijazna. Na zahtevo se obleka tudi po meri izgotovi.

Cenik različnega blaga na zahtevo poštne prosto.